

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kartläggning av atlantisk vårtlav

Pyrenula occidentalis

Högalidsberget i Forshälla socken, Västra Götalands län

Rapportnr: 2008:80
ISSN: 1403-168X
Text: Svante Hultengren
Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten

Rapporten finns att beställa och hämta som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

Kartläggning av atlantisk vårtlav

Pyrenula occidentalis

Högalidsberget i Forshälla socken, Västra Götalands län

Förord

I januari 2007 genomfördes en kartläggning av förekomsten av atlantisk vårtlav, *Pyrenula occidentalis*, på Högalidsberget i Uddevalla kommun.

Atlantisk vårtlav är en mycket sällsynt lav som bedöms som akut hotad (CR) i den nationella rödlistan och en av de hotade arter som omfattas av ett särskilt åtgärdsprogram. Högalidsberget utgör idag den enda kända svenska lokalen.

Den genomförda kartläggningen är ett led i Länsstyrelsens arbete inom åtgärdsprogrammet för bevarande av atlantisk vårtlav. Kartläggningen gjordes av Svante Hultengren, Naturcentrum AB som även är författare till denna rapport.

Lars Sjögren
Koordinator för åtgärdsprogram för hotade arter
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Inledning

Atlantisk vårtlav *Pyrenula occidentalis* är en av Sveriges sällsyntaste lavar. Arten växer vid baser och på stammar av hassel, asp, ek och rönn och bildar släta, som unga olivgula, som äldre rödbruna till mörkt gröna bålur som blir upp till 6 cm i diameter. Arten är idag enbart känd från en lokal i Sverige, en bergsbrant vid Högalidsberget söder om Uddevalla i Västra Götalands län.

I det åtgärdsprogram som tagits fram för att bevara atlantisk vårtlav (Hultengren & Arvidsson 2006) föreslås som en inledande åtgärd att artens delpopulationer vid Högalidsberget dokumenteras. Dokumentationen utförs på sådant sätt att den går att upprepa vart 5:e år för att följa artens förekomst i området.

Föreliggande rapport är en kortfattad redovisning av den dokumentation som utfördes i januari 2007.

Metodik

Kartläggning av habitatet: Populationen dokumenterades genom att den aktuella branten inventerades översiktligt för att lokalisera alla eventuella delpopulationer (se bilagd kartsnitt). En punkt inmättes med GPS, anges också på översiktskartan. Flera bilder på miljön och de olika delpopulationerna togs också.

Kartläggning av träd med atlantisk vårtlav: Därefter kartlades samtliga träd med förekomst av atlantisk vårtlav. De parametrar som registrerats är; 1 – substrat/trädslag, 2 – diameter på respektive värdträd (mättes med klave), 3 – substratets vitalitet i en tregradig skala 1 = helt frisk träd, 0 = skadat träd, -1 = dött träd, 4 – substratets/trädets ljusförhållanden i en tregradig skala 1 helt öppet, 0 halvskugga, -1 mycket mörkt (skuggat av barrträd), 5 – antal bålur av atlantisk vårtlav. Avskilda med mörk förbål (se bild på framsida där bedömningen är att det finns fyra bålur), 6 – lavpopulationens vitalitet (på trädet) i tregradig skala; 1 helt vitala bålur dominerar (>75 %), 0 = tydliga skador på bålarna (>25 % av bålarna är sjuka/missfärgade), -1 = sjuka bålur dominerar (> 75 %) och 7 – övrigt. Här anges eventuella intressanta följararter på respektive trädstam (rödlistade eller signalarter) samt annan information som kan bedömas vara värdefull för att kunna utvärdera utvecklingen på lokalen.

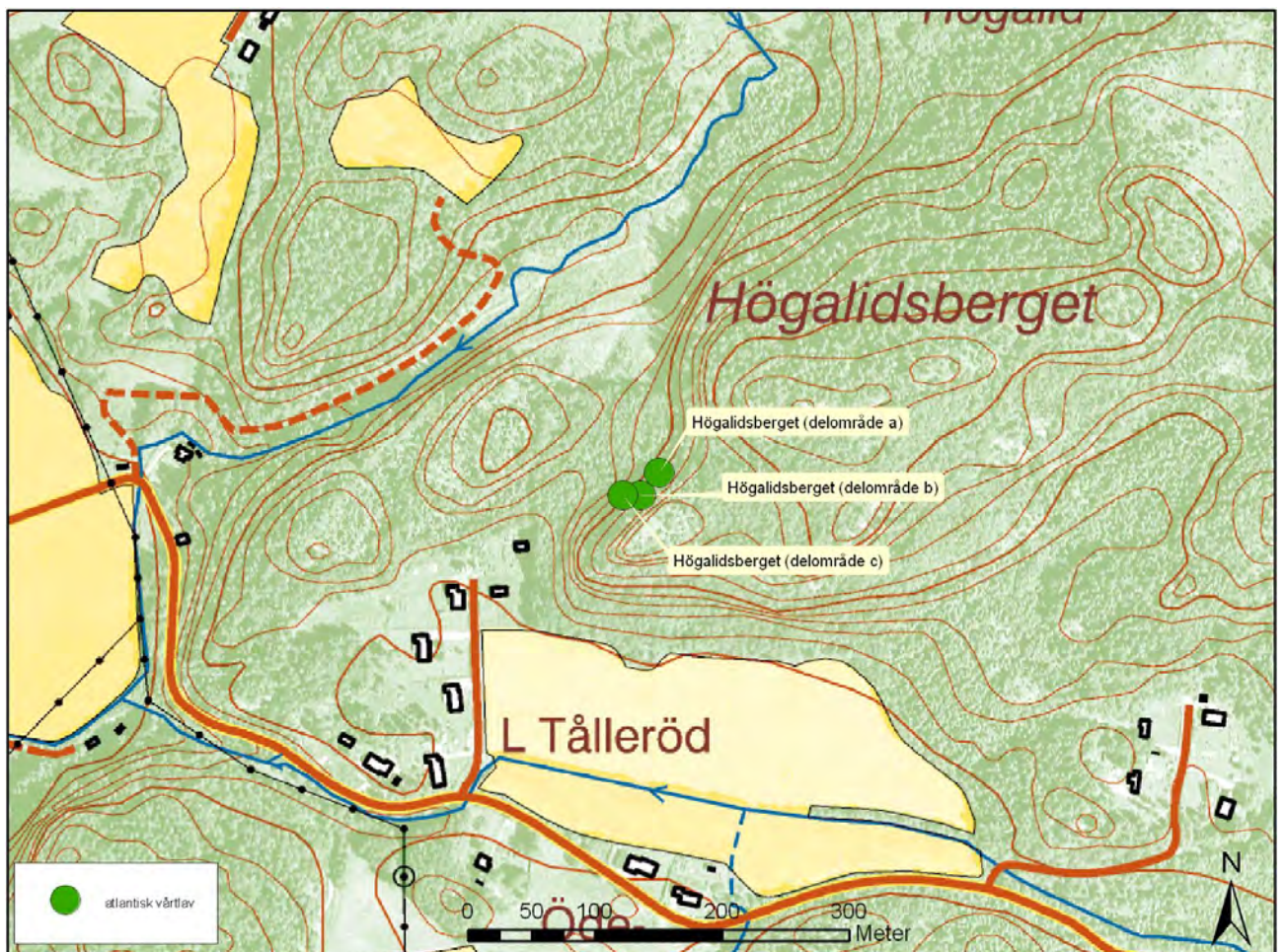
Kartläggning av trädstammar som bedömdes vara lämpliga men som saknar atlantisk vårtlav (resurs/efterträdare): Sist kartlades samtliga träd som enligt min egen bedömning kunde vara lämpliga men som saknar påväxt av atlantisk vårtlav. Här räknades enbart antalet lämpliga träd inom 20 meters radie från de aktuella värdträden. Trädslag noterades liksom diameter ca 0,5 meter från marken. Dessa träd räknades enbart in i olika kategorier; 0–2 cm, 3–5, 6–10 och > 10 cm.

<i>Resultat:</i>	Antal träd med <i>P. occidentalis</i>	13 stycken
	Antal lämpliga träd utan <i>P. occidentalis</i>	68 st
	Medelvärde träd diameter (cm):	5,38 cm
	Vitalitet träd medelvärde:	0,69
	Antal bålur totalt:	131 st
	Antal bålur/träd:	11,5 st
	Vitalitet lavar medelvärde:	0,92

Merparten av populationen på Högalidsberget finns inom delområde A (9 stammar), i B finns två stammar och i C finns två stammar.

Inventeringsprotokoll: *Pyrenula occidentalis*

Datum: 07-01-18							
Inventerare: Svante Hultengren							
Beskrivning: 300 meter av nordslutningen inventerades noggrant. Från klippbranten i väster till övergången till granskog i öster. Slutningen utgörs av blandskog med björk, gran, hassel, rönn, ek och sälg. Rikt inslag av oceaniska lavar. <i>P. occidentalis</i> förekommer i tre delytor. Se karta.							
Lokalnummer: 1							
Fotografier: Flera BILAGA							
Koordinat x: 6467377							
Koordinat y: 1277719							
Trädstammar med <i>P. occidentalis</i>							
	Trädslag	Diameter	Vitalitet	Ljustal	Antal bålar	Vitalitet	Övrigt
Träd 1	rönn	4	1	0	7	1	
2	rönn	7	1	0	17	1	T. lepadinum
3	rönn	3	1	0	11	1	T. lepadinum
4	rönn	2	1	0	21	1	T. lepadinum
5	rönn	9	1	0	11	0	T. lepadinum
6	rönn	2	1	0	5	1	T. lepadinum, P. multipuncta
7	rönn	4	1	0	11	1	T. lepadinum, P. multipuncta
8	rönn	2	-1	0	5	1	T. lepadinum
9	rönn	8	1	0	7	1	T. lepadinum
10	rönn	5	-1	-1	2	1	T. lepadinum, P. multipuncta
11	rönn	6	1	-1	37	1	
12	hassel	5	1	0	4	1	en stam i bukett
13	ek	13	1	0	11	1	små exemplar, svårräknade
Summa:		70	9	-2	149	12	
Antal träd med <i>P. occidentalis</i> 13 Antal lämpliga träd utan <i>P. o</i> 68 Medelvärde träd diameter (cm) 5,38 Vitalitet träd medelvärde 0,69 Antal bålar totalt 131 Antal bålar/träd 11,46 Vitalitet lavar medelvärde 0,92							
PS: det träd där jag fann arten 1998, en medelgrov asp i den östra delen av branten, har fallit. Bark och ved har brutits ner och laven är borta. Däremot det huvudpopulationen vital ut.							
Trädstammar utam <i>P. occidentalis</i>							
Trädslag	Antal	0-2 cm	3-5 cm	6-10 cm	>10	Övrigt	
Hassel	9	1	5	3			
rönn	14	3	6	5			
ek	11	7	2	1	1		
Summa:	34	11	13	9	1		
Total summa:	68						

Merparten av populationen på Högalidsberget finns inom delområde a, i b finns arten på två stammar och i c på två stammar.

Delområde a, mot öst. Gul snitsel markerar träd med förekomst av atlantisk vårtlav.

D

elområde a mot nordväst. Gul snitsel markerar träd med förekomst av atlantisk vårtlav.

Delområde b. Gul Snitsel markerar träd med förekomst av atlantisk vårtlav.

Delområde C, sluttningen nedanför branten. Gul snitsel markerar träd med förekomst av atlantisk vårtlav.

"Lämliga träd" ovanför delområde C.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN